

Kārlis Kalns Liepājā 1940. gadā 14. aprīlī

Saruna ar Kārli Kalnu

Egons Līvs. Es gribētu dzirdēt, ko jūs visi darījāt Krievijas kara laikā. Kā tikāt uz Krieviju?

Kārlis Kalns. Karš sākās Ļeņingradā. Mēs izbraucām no Stokholmas un nākamajā svētdienā norunājām iet ekskursijā. Tur bija krievs par čifu, viņš mūs vedīs uz Petrodvorecu.

E. L. Kas tas bija par kuģi?

K. K. “*Veran*”. Nu brauksim, bet, saproties, vienu vakaru lido lidmašīnas virs Ļeņingradas. Vēl jau neviens nezināja, ka karš. Sak – tie jau manevri.

E. L. Jā, pie mums, Liepājā, teica tāpat.

K. K. Tikmēr taisa manevrus, līdz, skaties, viens jau nāk lejā. Gāžas viena lidmašīna. Visa tā lieta notika virs Kronštates. Beigās tik pateica – ir karš. Tad mūsējos visus noņēma no kuģiem nost. Kad kuģi bija izlādēti, salika mūs ostā, kur bija tāda *stalovaja*, tāda baraka. Pēc kādas nedēļas sāka evakuēt pilsētu, vest ārā labību, olas. Domāja, ka tūlīt būs vācietis iekšā, neatstās taču vācietim.

E. L. To es pirmo reizi dzirdu.

K. K. Jā, veda ārā – uz platformām, nemaz jau ne vagonos. Olu kastes no saldētavām, labību no elevatoriem. Viss gāja ārā. Mēs turpat staigājām, visu redzam. Uz pilsētu vairs nevienu nelaida. Tā, saproties, nabaga Ļeņingradieši vēlāk sprāga badu. Mēs nedēļu nostāvējām, tad mūs visus salika lopu vagonos. Veda ārā lopu vagonos.

E. L. Jūrniekus?

K. K. Tikai jūrniekus. Uz citām sliedēm stāvēja ešeloni ar izsūtāmiem cilvēkiem. Gari tie ešeloni, apsargāti. Ļeņingradā tobrīd bija karsts laiks. Cilvēki izsalkuši, izsvīduši. Tik tāda šķirbiņa vaļā tai lopu vagonā. Tie tur bļauj, sievietes izstiepušas kanniņas pēc ūdens.

E. L. Vai tad tajā laikā vēl sūtīja ārā?

K. K. Jā, sūtīja. Es nezinu, kas tie tādi bija. Garš ešelons. Tad mūs veda ārā. Teica, līdz Maskavai, tad aiz Ļeņingradas ielikšot mūs pasažieru vagonos. Tā mēs aizbraucām līdz Araļskai tajos lopu vagonos. Tur mūs sadalīja pa zivju pārstrādes rūpnīcām. Es braucu par kapteini uz kaļķīti.

E. L. Par kapteini? Vai tas velkonītis? Tvaicinieks?

K. K. To tā sauc. Aizbraucām pēc kaļķiem. Tur satikāmies ar igauņiem un pārējiem latviešiem. Ai, tiem tur raibi gāja. Viņi brauca zvejā ar *astrahankām*.

E. L. Kas tās tādas?

K. K. Zvejas laivas, bet ar slēgtu klāju. Tā kā tās būvē Astraḥanā, tad sauc par *astrahankām*. Viens masts, tādas zēģeles kā dienvidniekiem, tādas šķības. Nevarēju iedzīvoties ne pēc traka! Kā tie vietējie iedzīvotāji tur dzīvo! Ja pastāstītu, diez vai kāds ticētu, ja pats to nav pieredzējis.

E. L. Nu pastāsti!

K. K. Bija tāds gadījums. Ieeju kādās mājās pienu pirkt pie vienas vecenes. Viņi pienu uzvāra. Kā viņi to dara, ej nu sažini, bet piens paliek sarkans. Un dzīvoklis – nu baigais skats! Tur ir blaktis un mušas. Saproties, kā bites stropā, tā tur tās mušas! Es prasū, vai piens ir vai nav.

E. L. Vai tu pats prati krievu valodu?

K. K. Drusku pratu. Šī kā taisa poda vāku vaļā, tā sakrīt mušas vesels bars iekšā, lielas kā bites, tās zilās. Šī paņem karoti, izsmel ārā, paņem mutē, nosūkā, tad izspļauj laukā. *Jolki palki!* Šī ar to pašu karoti salej man pienu pudelē. Slikta dūša paliek. Negribēju atteikt, gāju ar visu pienu prom.

E. L. Kā jūs tur visi dizentēriju nedabūjāt?

K. K. Jā, jābrīnās, kā palikām veseli. Tur jau viņiem galdu nav. Viss uz grīdas – uz tepīkiem ēd, uz tepīkiem guļ. Pa dienu tos tepīkus sarullē, pa nakti atkal izrullē.

E. L. Kā dzīvojāt? Ko darījāt?

K. K. Es biju stūrmanis. Mani ielika par kapteiņa palīgu. Kurinātājs bija mehāniķim par palīgu.

E. L. Kas tas bija par kuģi?

K. K. Kravas kuģītis. Pārvadāja svaigas zivis. Tolaik mums bija labi. Badā nomirt nevarēja. Bet vēlāk aizgāju Arālskā dzīvot. Mehāniķis Lazdiņš aicināja mani pie sevis. Negribēju iet, bet vēlāk aizgāju. Iestājos vienā zivju trestā, un mani uzlika uz kravas kuģa “*Vernij*”. Mēs tad braukājām pa visu ezeru, apmēram tik lielu kā Latvija. Arāla jūra.

Mehāniķis Lazdiņš mani buntoja. Nu, pa ziemu nolikāmies pie pāļa, un viņš atkal mani bunto, lai iet pie viņa. Tā kā miegs! Ko tu badā sprāgsi, nāc pie manis. Viņš strādāja konservu fabrikā – vecākais pie katliem. Arī remontus konservu cehā taisīja kā jau atslēdznieks. Nāc pie manis, viņš saka, par kurinātāju. Ko ēst ir, zivis ir. Aizgāju ar’. Pa ziemu – zini, kādas tur ir ziemas? 40 grādu sals. Sniega nav. Aizsalst viss. Tai fabrikā arī strādāju. Uzreiz aizsalst ūdens, fabrika nestrādā, ko ēst nav. Ar rokām kaļ sasalušo zemi. Kausē rores vaļā, lej ūdeni virsū. Rores nu ir vaļā, bet nav naftas, ko kurināt. To atved, bet nav zivju. Un tā visu laiku. Divi ir, trešā nav.

E. L. Vai tur daudz latviešu bija?

K. K. Nē, trīs četri. Lazdiņš un vēl viens kurinātājs Rozenbergs, bocmanis. Tas palika traks. Sajuka prātā, nepārdzīvoja šito laiku, nomira. Tiktāl bija nonācis, ka sāka no gružkastēm vākt ārā visādus atkritumus. Patiesībā tur bija bads. Pa dienu mums, strādniekiem, deva pa 400 gramiem maizes un vairāk it neko.

E. L. Un zivis?

K. K. Pie zivīm tikām tikai tad, kad strādājām konservu fabrikā. Vienreiz bija tāds gadījums: atved zivis ar kamieļiem, veselu karavānu. Zivju fabrika stāv, nebija izejvielu. Pieēju pie veča, kas tur atstāts par sargu. Izrādās, šis ir kurls. Es sāku ņemt zivis ārā no tādiem kurvjiem. Tumšs, viņš neko neredz. Izsviežu kādas piecas.

Savācu tās, domāju, katlu mājā izvārīšu, varēs saēsties. Notīru, vāru ar tvaiku, tādi trekni brekši. Pusi noēdu, sāka šķebināt. Toreiz biju tā novājējis, ka kauli un āda. Uz ribām varēja ksilofonu spēlēt.

Vienreiz satiku stūrmani, ar kuru kopā uz Zviedriju braucām. Viņš bija par pirmo, es par otro. Viņš mani aptur un saka: “Nu, Karlovič, kakoi ti vigļaģiš!”¹ Sliktā maizē biju ticis! Lazdiņš man toreiz teica, nāc tik pie manis, būsi paēdis līdz kaklam. Redz, kā iznāca, līdz kaklam paēdis...

Cukuru mums vienreiz deva 1942. gada maijā vai jūnijā – 200 gramus. Viena kazahiete svēra. Kad svāri sāk krist uz leju, šī kā rāva nost, tā cukurs no tūtas izšļācās ārā pa galdu. Beigās varbūt bija kādi 150 gramī. Produktu kartīte bija pilna ar visādiem produktiem. Tikai neko nedeava, vienīgi maizi.

E. L. Vai ķieģelīti, to Staļina kūku?

K. K. Nē, apaļo, raudzēto, tikai nejauki sāļa bija.

E. L. Kā tā?

K. K. Lai smagāka, pieber sāli. Miltus zog. Tad vēl cepa *ļepjoškas*, tādus plāceņus.

E. L. Uz akmeņiem?

K. K. Nē, viņi cepa zem kamieļu mēsliem, ieraka iekšā. Viņiem jau nav ko kurināt. Kamieļa mēslus savāc, izžāvē, tie labi deg. Oglēs ierušina un pēc brīža ņem ārā.

E. L. Mazliet pārlecot šiem notikumiem pāri, pastāsti, kā tu tiki uz mājām!

K. K. Latviešu evakuācijas lietas kārtoja Almaatā. Par laimi, gadījās, ka bija iebraucis tāds Brašķis. Satikos ar viņu. Iedeva adresi Almaatā, uz kuriēni rakstīt. Un tur bija Andersons, kuģniecības priekšnieks. Aizrakstīju, bet viņš grib, lai es aizbraucu un pastāstu, cik mēs esam Araļskā. Man nav tik daudz naudas, lai varētu aizbraukt. Tad mēs sarakstījāmies tāpat vien. Viņi beigās atsūtīja mums ceļazīmes, ka varam braukt mājās. Bijām trīs – Lazdiņš, Rozenbergs un es. Tie abi divi no “Gaidas”.

Pa visu lielo salu braucām mājās – vienīgi dungriņu bikses kājās, salāpītas no vienas vietas, bez kādām apakšbiksēm, bez it nekā! Gali

¹ Nu, Karlovič, kāds tu izskaties! (*Krievu val.*)

aizsieti ciet, lai vējš nepūš cauri. Kā mēs atbraucām, tā bija traka lieta! Kad tikām vagonos iekšā, tur bija karsts, ka elpu rāva ciet. Un utis klāt. Katrā stacijā, kurā bija jāpārsēžas, agrāk nelaida iekšā uzgaidāmajās telpās, pirms nebijām atutoti. Pārsēžamies. Apakšējās vietas aizņemtas. Uzlienam augšējā plauktā tīri, tikko no atutošanas nākam, nu gulēs. Uzreiz pēc desmit minūtēm lien jau kaut kas pa vaigu. Paņem, saspiež, paož, domā, ka blakts, bet nekā, nesmird, – utis. Pēc brīža visi jau kasās, visur pilns.

E. L. Uz Rīgu braucāt taisnā ceļā?

K. K. Nē, ar lielu likumu vajadzēja braukt. Rīgā Rozenbergs gāja uz savām mājām. Man nebija, kurp iet! Aizgāju pie Lazdiņa. Viņam Zaķusalā dzīvoja māsa. Tā uztaisīja vakariņas, nopirka šņabīti... Tad es aizgāju uz kuģniecību. Vārdu sakot, mani aizsūtīja uz Ļeņingradu, uz “Everaudu”.

E. L. Tā bija palikusi Ļeņingradā?

K. K. Jā, nokomplektēja komandu. “Everauda” arī bija cietusi, šrapneli izsītuši caurumus. Tos vajadzēja aizlāpīt.

E. L. Vēlāk brauci uz Rīgu?

K. K. Nē, kara beigās sagaidījām Ļeņingradā. Apprecējos. Sieva negribēja, ka braucu prom. Tāds bīstams stāvoklis. Iebraucām Liepājā, un es nokāpu no kuģa.

E. L. Kurā laikā tas bija?

K. K. 1945. gadā.

E. L. Kas ar “Everaudu” notika?

K. K. Ar “Everaudu” vēl gāja jūrā. Pēc tam nāca citas komandas. Salika krievus iekšā. Latviešus izformēja.

E. L. Tu brauci par otro stūrmani 1939. gadā. Kāda tev tajā laikā bija alga?

K. K. 120 latu un 10 procentu piemaksa.

E. L. Par virsstundām. Nekāda lielā alga tā tomēr nebija.

K. K. Latvijas laikā ar 120 latiem dzīvot varēja. Viss par brīvu, vārdu sakot, uzturs par brīvu. Drēbes vajadzēja pašam gādāt.

E. L. Bet sociālā nodrošināšana? Dakteri un slimokase?

K. K. Slimokase jūrnikiem bija. Tā bija tā bagātākā. Neviens taču neslimoja. Visi veseli puikas. Ārzemēs varēja tikai zobus labot un

plombēt. Noteikumi bija bargi. Kapsēles likt nevarēja. Iebraucu Latvijā, nu likšu zelta kapseli. Bet man teic: zelta zobus neliek. Jāliekot pašam par savu naudu. Bet, tā kā es pierādīju, ka nekad neesmu slimojis un visu laiku esmu maksājis, tad piekāpās. Maitas jau viņi bija lieli.

E. L. Jā, katram laikam savas problēmas. Toreiz savas, tagad citas. Kā tu uz “Virsaša” tiki?

K. K. Patiesībā es ienācu dienestā veselu gadu vēlāk. Pa ziemu braucu uz “Everonika” par matrozi. Mums vajadzēja braukt uz Itāliju, uz Vidusjūru. Man bija ārzemju pase. To es dabūju izņemt Liepājā, kad braucu ar “Everenij” uz Somiju. Tur vajadzēja ārzemju pasi. Man vajadzēja braukt kā komandas loceklim. “Everenij” stāvēja Somu līcī pašā galā. “Everenij” vajadzēja būt Helsinkos, bet, kamēr izkārtotu visus papīrus, tas jau bija aizbraucis uz Botnijas līci. Bet man vairs naudas nav. Aizeju uz latviešu sūtniecību un saku – mans kuģis aizbraucis, un es dzenos tam pakaļ, bet naudas vairs nav. Jābrauc ar vilcienu. Viņi man iedeva naudu. Visai Somijai drāzos cauri.

E. L. Iedeva vai aizdeva?

K. K. Aizdeva un ierakstīja ārzemju pasē – 100 marku. Teica: kad aizbraukšu, lai kapteinis tūlīt norēķinās un aizsūta viņiem atpakaļ. Papīrs no sūtniecības man bija līdzi. Jā, kapteinis izlasīja un visu nokārtoja. Es viņam pēc tam prasīju – jā, uz mana rēķina, kā avansa veidā no manas algas.

Mēs visu laiku braucām un braucām, un pasi man pagarina un pagarina. Mani aizsūtīja uz “Everenij”, uz “Everoniku”, bet visu laiku ārzemju pasē ir tas ieraksts. Neviena nepievērš nekādu uzmanību. Bet nu iebraucām Dancigā, man jau nāca dienesta gadi. Kapteinis aiziet pie konsula pagarināt manu ārzemju pasi, bet tur pasaka, ka mani vairs nevar laist ārā, ka jābrauc uz Latviju.

Iebraucām Itālijā, Dženovā, atkal tas pats: ņems no kuģa nost. Ko darīs kuģi bez cilvēkiem? Jūrā braukt nevar, bet kuģi nevar aizturēt. Tā mēs aizbraucām no Dženovas uz Grieķiju. Tad iebraucām Stokholmā, tur atkal jāpagarina pase. Bet man vairs to nepagarina. No Stokholmas nācām uz Liepāju remontā. Mani Stokholmā izsauca pats sūtnis. Es aizbraucu. Nu liek man atņemt pasi. Uzreiz saka – es

neesot samaksājis parādu, kas pasē ierakstīts. Es saku, viss ir samaksāts, kapteinis samaksāja. Pasi paņēma, bet bez pases nekur nevar braukt. Iebraucām Liepājā.

Latvijas Ārlietu ministrijā jau atsūtīta ziņa, ka te viens tāds zaķis brauc par velti, saproties, izņēmis naudu un negrib atdot. Nu sūta uz Helsinkiem apstiprinājumu, ka ir samaksāts.

Kādu mēnesi biju dienestā. Ar vārdu sakot, mani izsauc uz policiju. Visi uzreiz skatās, ka es kaut kāds alimentu nemaksātājs, vai. Bet tad atnāk papīrs, ka Helsinkos viss ir kārtībā, ka esmu brīvs.

E. L. Kā tev tā interese par jūru sākās?

K. K. Jau pamatskolā man jūra bija prātā. Cik es gāju uz jūrmalu skatīties! Uz ostu, kā kuģi nāca iekšā un gāja ārā. Varēju caurām dienām nosēdēt uz polera. Kad gāju peldēties un redzēju, ka kāds kuģis nāk uz Liepāju, tūlīt vilku bikses kājās un skrēju uz ostu skatīties, kas tas par kuģi. Tā man bija sirdslieta. Man ar kuģiem ir kaut kāda kopēja saruna, kopējas īpašības. Man viņi patīk, arī es viņiem. Un mani viņi briesmīgi klausā. Ja kāds nevarēja nostūrēt kuģi, man viņš gāja bez kādas stūres griešanas. Vienreiz gājām caur Zundu. Uznāk mehāniķis augšā uz tiltiņa. Es stāvu pie stūres. Viņš saka: “Kas jums tas par stūresvīru? Stūre stāv uz vienu vietu. Elļojamais caurums pagriezies tā, ka nevar ieeļļot.” Viņš saka, lai pagriež, lai varētu ieeļļot. Kapteinis atbild, ka nevar, jo tagad iet cauri kādai šaurai vietai. Bet es pagriežu par vienu špagu, un kuģis iet kā pa diegu.

E. L. Kas ir špaga?

K. K. Tas ir tāds rokturis. Man visi kuģi klausīja. Un tā es paliku uz “Everonikas” par vecāko stūresvīru. Stūrēt iekšā un ārā.

E. L. Cik esmu ar vecākiem jūrniekiem ticies, viņi par kuģi nekad nesaka – tas. Uzrunā kā cilvēku.

K. K. Man viņš ir tā kā dzīva būtne. Tāds pats dzīvs kā es. Man viņam bailes pāri nodarīt. Es viņu žēloju. Cits spļauj virsū, sper ar kāju. Es nekad neesmu spēris, neesmu spļāvis. Esmu noglāstījis, jā, noglāudījis. Dieva vārds, viņam ir dvēsele. Katram kuģim ir savs raksturs. Ir tādi kuģi, tici man, kas ir labsirdīgi, un ir tādi, kas ir ļauni, vārdu sakot, uz kuriem notiek visādi nelaimes gadījumi. Ir tādi, kur tu vari braukt un braukt; kad ienāc ostā, ir vētra, kad izej jūrā, vētra

ir cauri. Un ir tādi, kas pa vētrām vien visu laiku cīnās. Un visādi nelaiimes gadījumi notiek. Uz “Rasmus” – kādi tik tur nelaiimes gadījumi nenotika! Bet ir kuģi slepkavas, kur daudzi nositas. Viņš tevi sakropļo, cilvēki pārkrīt pār malu. “Everonika” bija labs kuģis, tāds labsirdīgs. Kādreiz gāja grūti, bet viņš nevienam ļaunu nenodarīja. Turpat Biskajā. Mēs tur strādājām, es pats vienreiz gandrīz gāju pār vantī pāri, bet viņš nesvieda pāri. Viņš visus saglabāja. Mēs par viņu rūpējāmies, un viņš par mums.

Uz “Rasmus” visādi nelaiimes gadījumi notika. Sagrieza pirkstu, sagrieza vēderu, saproties. Kā viņš varēja vēderu pārgriezt, tas bocmanis! Citreiz laida bomi zemē, viņš iebāz pirkstu starpā, saspiež.

Kuģim ir tāds pats liktenis kā cilvēkam. Cits noslikst, aiziet bojā vai tāpat jūrā salūst, cits piedzīvo sirmu vecumu, un viņu noplēš dzelžos. Katrai lietai, ko cilvēks ir taisījis, viņš ir ielicis kaut ko no savas dvēseles. Reiz bija tā. Es vienu nazīti atradu. Pavisam necilu naželi. Ar vienu gēlzi, vienu asmeni. Liecās atpakaļ. Kāds to bija izsviedis. Es to pacēlu, paņēmu un sataisīju, lai neliecas atpakaļ. Labodams izlauzu vienu robiņu. Nu man tas nazis vairs nepatika un es gribēju tikt no tā vaļā. Aizgāju uz moliem maksšķerēt un atstāju tur. Bet neviens to neņēma, un atkal nazis bija man. Tad es tišām gribēju to atstāt, lai varētu tikt no tā vaļā. Atstāju un pagāju tālāk, bet aiz manis nāk viens krievs un teic: “*Vot, nožik zabiļi.*”¹ Un atkal tas man ir. Tad es domāju: kad kaut ko daru mājās, kniedēju vai lodēju, kad vajag kādu vada galu nokasīt, lai tas man ir. Beigās man nazis pazuda. Bet kur? Kad es to gribēju, viņš man pazuda. Un vēl tagad es par to domāju, bieži ienāk prātā. Aizgāja no manis un nav vairs.

Un tagad šitas kabatnazis. Tam vēl ir visādi štrumenti klāt. Kundzei – ar ko konservbundžas taisīt vaļā, ar ko protēzei skrūves piegriezt. Tas man ir vajadzīgs. Vienreiz eju pa durvīm laukā, bet nu kaut kā man trūkst. Es biju liels smēķētājs. Cigarešu paciņa ir, sērkokociņi ir. Bet kaut kā trūkst, kaut kas man ir aizmirsts. Izeju ārā, aiztaisu durvis, nē, kaut kā man trūkst. Kaut kas mani sauc atpakaļ.

---

¹ Lūk, nazīti aizmirsāt! (*Krievu val.*)

Ieeju istabā – nazītis stāv uz galda! Un es taču par to nemaz nedomāju. Paņēmu un gāju pie darba.

E. L. Tāda jušana! Man ir viens skumjš jautājums – kā tev ar tām kājām, veco zēn, kā tev ar tām iznāca?

K. K. Divu trīs metru augstumā ir viņi. Ved ārā kuģi. Noliek jau uz segliniju, lai viņš brauc. Vecs bija kapteinis, iedzēris. Viņš teic: izbrauks ārā pa vārtiem, tad tik es došu loča zīmi. Nu ko tad, bez loča zīmes nevaru braukt. Kad izbraucām ārā, kādus divsimt metrus no vārtiem, viņš saka: nu jūs varat braukt mājās. Un turpat brauc loču kāķers blakus.

E. L. “Minoga”?

K. K. Jā, “Minoga”. Es kāpju zemē pa faltrepi, vārdu sakot, “Minoga” turpat klanās. Brīžam līmenis man virs galvas, brīžam klanās zem kājām. Matrozis, kam vajadzēja padot roku, nodrošināt manu nokāpšanu, turpat stāv, sabāzis rokas kabatās un ierāvis galvu plecos. Lai es pats lecu. Bet es savā prātā domāju, ja lēkšu, es uzlēkšu viņam virsū, nogāzīšu gar zemi uz dzelžiem un salauzīšu viņam ribas. Bet šis stāv. Domāju, “Minoga” pienāks tuvāk, pienāk ar’. Es jau uzlieku vienu kāju uz plato priekšējo listi, bet taņi brīdī Lapšs, “Minogas” vadītājs, piedod ātrumu. “Minoga” raujas uz priekšu, bet es ar visu ķermeni esmu jau uzspiedies uz viņas klāja līstes. Šis dodas uz priekšu, bet mana kreisā kāja ir faltrepē, pēda ieķeras striķos. Faltrepi norauj pavisam šķībi, es nogāžos. Tagad “Minoga” piespiežas klāt un nu tik ceļas uz augšu un leju, uz augšu un leju ar visu faltrepi. Kad beigās kāja atbrīvojās no faltrepes un mani uzvilka, es pats pārkāpu pāri reliņam. Satraukumā nemaz nejutu, ka ar mani notikusi nelaime. Pārkāpu pār reliņu, tas nebija augsts, un turpat nokritu uz klāja. Pieskrej visi klāt. Lapšs paņem striķi, bet tas ir sasalis kā rags, grib aptīt man kāju. Nokskej zemē, atnes tādu, kas ir siltumā stāvējis. Tas ir miksts, bet arī resns. Sasien, asinis mazāk sāka tecēt. Tad nu braucām.

E. L. Bet sāpes tak baismīgas!

K. K. Nē, es neko nejutu tai uztraukumā. Tikai redzu, kas ar mani ir noticis, bet sāpes nekādas nejutu. Galvenais – uztraukums, kas ar mani būs. Piebrauca reidā, piebraucām pie robežsargiem. Gribēja

zvanīt ātrajai palīdzībai, bet izrādās, ka kuģa kapteinis jau izsaucis. Aizveda mani uz ostas slimnīcu. Izrādās, tur nav neviena ķirurga. Viņš kaut kur aizbraucis. Es guļu uz nestuvēm. Daktere iedod man šnabi, tādu kārtīgu glāzi atšķaidīta spirta.

Tas viss notika pulksten vienpadsmitos no rīta. Tad mani aizveda uz pilsētas slimnīcu. Tur ārsti apskatās – viens, otrs. Saka, jāgriež kāja nost. Es neesmu ar mieru. Lai ārstē, nogriezīs katrā laikā. Ja es neesot ar mieru, tad sasaukšot ārstu konsiliju. Spriedišot, ko darīt. Kamēr viņi sanāk kopā, pulkstenis jau ir pieci. Un es visu laiku guļu uz galda. Baigi jau izskatījās tā kāja! Bikses saplēstas, asiņainas. Tā es tur gulēju tāds, kādu mani ievada. Vienīgi striķa vietā uzlika gumijas žņaugu. Piecos nosprieda, ka vedīs mani operēt.

Kad pamodos palātā, tad sapratu, ka man kājas vairs nav, nogriezta virs ceļa. Jā, un tad man bija tāda dūša – ja būtu bijis šaujamais, es tūlīt būtu izdarījis pašnāvību. Sapratu, beigas ar mani ir, cauri ir. Visa karjera pagalam, vārdu sakot, nav vairs ko darīt... Bija grūti, jā, bet nu jau esmu samierinājies. Toreiz dabūja ņemt nost veselo kāju. Un nu viss smagums bija jāiztur slimajai, ko sabei-dzu Krievijā. Tā paliek aizvien sliktāka un sliktāka. Aizgāju uz Stra-diņa klīniku, bet tur neko nevarēja līdzēt. Beigās nonācu līdz tādām stāvoklim, ka gandrīz vai nomiru. Tad populārais dakteris ķirurgs Lazarjans apskatīja mani un teica, ka jāņem kāja nost. Ko jūs jokojat, dakter, es saku. Kā tad palikšu galīgi bez kājām? Citas izejas nav, viņš saka. Es atteicos. Bet pēc gada pats palūdzu, lai viņš atnāk. Viņš saka, ja gribat dzīvot, kāja jāgriež nost. Aizveda mani pie viņa uz slimnīcu. Izbrīvēja istabu, kur es gulēju. Sagatavoja mani operācijai.

Vēlāk cits slimnīcas dakteris pateica: jums bija tāds stāvoklis, ka neviens negribēja ņerties klāt. Visi domāja, ka paliksiet uz galda. Vienīgi ķirurgs Lazarjans uz savu risku uzņēmās to darīt. Man jau bija sākusies asins saindēšanās.

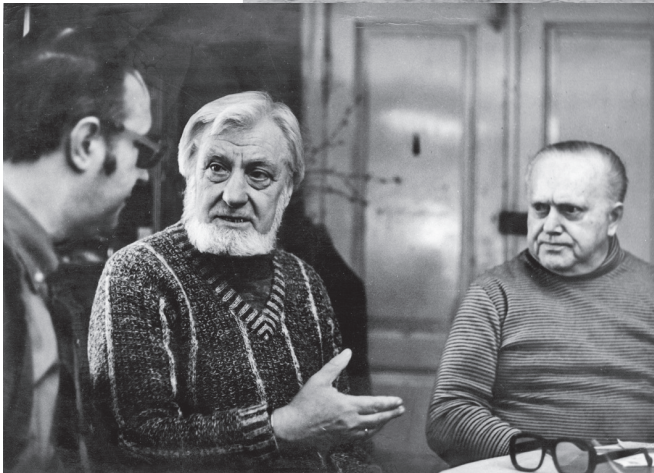
E. L. Ko tik cilvēks nevar izturēt!

K. K. Un tomēr es izturēju...

Kārlis Kalns 1984. gadā

Tvaikonis *Everonika* pie Swansea
vārtiem 1931. g. vasarā

Egons Līvs un Andžils Remess viesos pie Kārļa Kalna 1984. g. 27. aprīlī